

Exercitationes
Hymenopterologicae.

quas,

Ad illustrandam

Faunam Svecicam,

Venia Ampliss. Facultatis Philos. Acad. Lund

et

PRAESIDE

AND. GUST. DAHLBOM

Philosophiae Doctore, Historiae Natur. Doc.

Miti bonorum censurae proponit

SOLON HAMMARGREN

Wermelandus.

In Acad. Carol. Addit. Hist. Natur.

die XXI Maji

MDCCLXXXI.

Part. II.

Londini Gothorum,

Typis Berlingiananis
MDCCCXXXI.

— 19 —
Monographia

Chrysididum Sveciae

Familia Hymenopterorum

(Octave Latreille.)

CHRYSIDIDES

Latr. Fall. Cuv. (Guldstschel-Familia)

Antenna fractæ, filiformes l. subsetaceæ fere ad aperturam oris insertæ, 13-articulatæ.

Ala parum nervosæ: area costali ultima sæpe incompleta, *areola* et *apicula* nullis.

Pedes breves, nudiusculi l. parum spinulosi.

Abdomen brevissime petiolatum.

Corpus mediæ l. minoris magnitudinis, ovato-oblongum, glaberrimum aut pubescens, semicylindricum, impresso-punctatum aut punctulatum, in plerisque convolvens. *Caput* thorace latius aut ejusdem latitudine, transversum, rotundato-subtrigonum. *Palpi* (in nostris) 1) maxillares, 5-articulati labialibus 4-articulatis longiores. *Mandibulae* breves, latae aut angustæ, trigonæ, subtiliter excavatæ, apice 1-, 2-, 3-crenatæ l. denticulatæ. *Clypeus* transversus, inaequalis, ratione capitis magnitudinis mediocris, brevis aut brevissimus. *Antenna* fractæ, thoracis aut capitis cum thorace longitudine, filiformes; fere ad oris aperturam h. e. in basi vel ad basin clypei plerumque brevissimi, proxime os insertæ; approximate, extrorsum sensim attenuatæ, in vivis semper vibratiles (in mortuis apice curvatæ l. plus minus convolutæ); 13-articulatæ: articulis plerumque scapo longissimo, pedicello et ultimo brevissimis, 3tio

s) "Palpi maxillares et labiales brevissimi vix discernendi bi-articulati" Latr. in Parnopis Genera ad Faunam Svecicam non pertinentia.

elongato, reliquis sensim brevioribus. *Thorax* 2) semiteres, in aliis antice attenuatus, postice truncatus, in aliis et antice et postice truncatus. *Postfrankum* in dentem vel spinulam utrinque productum. *Abdomen* 3) petiolatum: petiolo brevissimo metathoraci insertum, aut utrinque aut supra tantum convexum; segmentis tribus, quatuor aut quinque externe conspicuis; reliquis in ventre retractis, membranaceo-coriaceis, plerumque tubulum transverse annulatum (tubulo optico l. telescopio minutissimo assimilem) sculeo genitalibusque instructum, constituentibus. Ala parum nervosa, variis coloribus micantes; — *supera* hyalina, fusco hyalina l. fusciscentes: areis costali prima et ultima, in stigmate notabili coeuntibus, illa semper completa, hac saepe incompleta s. aperta, areola intermedia et area speculari nullis; — *infera* hyalina: nervis costali distincto, reliquis obsoletissimis vel interdum nullis. *Pedes* breves, pro ratione corporis validi, parum spinulosi l. nudiusculi; spinis tibiis ordinariis brevibus. *Tarsorum* ungues nonnumquam infra videntur.

Insecta coloribus splendidis metallicis ornata.

Differentia sexus cito detegitur: in *Mariis* corpore plerumque minore et angustiore, ut etiam numero segmentorum abdominis interdum diverso; — in *Feminis* corpore plerumque robustiore, numero segmentorum abdominis nonnumquam diverso, in primis oviductu retractili, in plerisque transversaliter annulato, apice sculeo intra lamellulas duas compresso-cylindricas instructo.

2) Quam pertinetia "Monographia Chrysidum Sueciae" anno 1829 publicata secundum Latreille Truncum, eandem nunc secundum Gravenhorst et Audouin Thoracem denominamus.

3) "Abdomen haud petiolatum" Fallén l. c. p. 23.
"Abdomen metathoraci per totam latitudinem primo intailu veluti applicatum, et pediculo (petiolo Auctorum) angusto et brevissimo illi adnexum." Latr. l. c. Tom. IV. pag. 42. linea ultima.

Habitant imagines totaestate et primo auctumno in pensibus Junio, Julio, Augusto, et dimidia Septembris, in collibus, fossis, muris locisque argillaceis, soli expositis, parietibus, lapidibus ligneis et exspitiis, truncisque arborum emortuorum vermicatis; flores quoque, imprimis umbelliferos nec non folia plantarum frequentantes; in scabulis etiam occurrunt. Sole splendente imprimis numerose et agilissime, nunquam quiete, antennis cito vibrantes, proveniant. *Larvæ* apode, subvermiformes, in Apiariarum aliorumque nidis metamorphosin annuam subeunt.

Copulatio velocissima tantummodo sole urente et tunc quidem non nisi raro observata.

Arma defensionis: aculeus feminae cum dolore pungens.

Conservatio: cursu celeres, volatu occisimæ; plurimæ adtractæ vel terrefactæ in globulum se convolvunt, et in hoc statu donec periculum præterlapsum permanent.

Divisio 1ma. Thorax antice attenuatus, postice truncatus.

Cleptes

Latr. Gen. Crust. & Ins. T. IV. p. 473. Fall. Method. Hymen. dispon. 31. Fabr. Panz. — *Sphex* Linn. *Vespa* Geoffr. *Ichneumon* Rossi. Panz. *Chrysis* Oliv.

Caput prothorace duplo latius. Abdomen basi coarctatum, utrinque convexum, immarginatum.

Corpus oblongum, non convolvens. *Caput* collari duplo latius mesothorace parum angustius. *Mandibulae* latae, apice bidenticulatae, denticulis subaequalibus. *Clypeus* brevissimus, punctatus, inaequalis, medio convexus utrinque ad insertionem antennarum profunde arcuatim impressus l. quasi excavatus. *Antennae* thoracis longitudine, flagello subfusiformi. *Facies* convexa (non retusa) medio canaliculata: canalicula a clypeo inter antennis ad stemma proximum producta; utrinque inter hanc canaliculam et ocu-

lum foveola impressa. *Frons et Vertex* convexa; hic ad occiput tenuiter marginatus. *Prothorax* triplicis, quadruplo longior quam lator, postice dilatatus; antice valde angustatus, paullo arcuatus, marginatus, intra marginem serie punctorum profunde impressa ad apicem anguli lateralis antici utrinque extensa; pone hanc alia linea transversa arcuata in foveam l. impressionem profundam lateralem utrinque decurrente. *Mesothoracis* lobus anticus lineis longitudinaliter impressis quasi in areas quinque oblongas divisus. *Ala superæ*: arcis basalibus duabus et unica discoidali subcostali completis, costali ultima ovata subcompleta ab apice alæ longius distante quam in *Chrysidæ*. *Ala inferæ* subnerves: præter nervum costalem distinctum rudimentumque quorundam radiantium. *Scutellum* transversum, medio convexiusculum et semilunatum. *Postscutellum* transversum, medio elevatum in tuberculum. *Postfronum* postscutello humilins, scabrum, coriaceum, marginatum. *Cava* validæ. *Trochanteres* mediocres. *Femora* incrassata, postica elevata. *Tarsorum* ungues in medio lateris inferioris unidenticulati, denticulo minuto, non nisi oculo armato et satis attento conspicui. *Abdomen* ovatum, basi coarctatum; supra ad petiolum, impressum l. parum excavatum, apicem verius attenuatum, summo apice rotundatum et integrum (non dentatum ut in *Chrysidibus* plerisque), utrinque convexum (non subtus fornicatum ut in *Chrysidibus* omnibus); segmentis quatuor aut quinque externe conspicuis. *Oviductus* femine sub-integer (non transverse annulatus ut in *Chrysidibus*).

Sexus differt: mas abdomine 5-segmentato, — femina abdomine 4-segmentato.

Species Sueciæ 2; 4) exotica non plures.

4) "Species Sueciæ 4" dixit Fallén l. c. Harum tamen specierum (quæ in collectione Fallénii observari illustravi) tantum unica est verò hujus generis scil. *Cleptes semicincta*; reliquæ, ab Auctore, *Cl. collaris*, *Cl. pubicornis* et *Cl. flavicornis* denominatæ.

Etymologia: Cleptes derivatur a *cleptēs*, et hoc a *κλέπτω*, furor, supprimo, clam facio, fallo, decipio, &c. quia nidos aliorum Insectorum investigat et larvis eorum ova sua imponunt; e quibus ovis excludantur Cleptarum larvulae, larvas et pupas illorum interne comedentes. Hoc modo progenies Apiarum aliorumque destruitur.

1. *C. semiaurata*: cyaneo-aureo- et cupreo-viridis, griseo-pubescent, nitida, abdomine ferrugineo apice nigro-violaceo.

Mas: magis cyaneo-viridis, pro ratione feminae crebrius et longius pubescens, antennis nigris, femoribus cyaneo-viridibus, abdominis segmento antepenultimo apice nigro-violaceo, alis immaculatis.

Femina: magis cupreo- et aureo-viridis, parcius breviusque pubescens, antennarum basi, alarum tegula pedibusque totis testaceis, abdominis segmento penultimo apice nigroviolaceo, alis macula pallida.

Fabr. Piez. 154 1. — Cav. Regn. Animal. anno 1817. T. III, p. 480. Hummel Essais Ent. N.º III, p. 31, et N.º V, p. 45. — *Le Clepte demi-doré* Dictionnaire Class. par Audouin &c. Paris 1824. Tome quatrième p. 208. *Sphex semiauratus* Linn. Syst. Nat. Ed. XII. 2. 646. 35. & Fn. Sv. Ed. 2. 1661. *Ichneumon semiauratus* Fabr. Ent. Syst. 2. 184. 210. — Panz. Fn. Ins. Germ. fasc. 51. tab. 1. certe ♂. Eiusdem *Ichneumon auratus* L. e. fasc. 52. tab. 1. certe ♀. (Delinestio Panzeri utriusque sexus bona.)

Hab. mensibus Julio et Augusto passim: in Ostrogothia ad *Lärketorp*; in West gothia ad *Höberg* et *Sparresäter*, D. D. *Gyllenhal* et *Schönherr*; in Ölandia et Gottlandia, D. *Zetterstedt*; in Smolandia ad *Annaberg*, D. *Bohman*; *Blekingia*; in Scania

jam anno 1818 in Actis Reg. Acad. Scient. Holm. a D. *DeLinné* descripto et ad Genus *Gonatopas* relato obveniant; — deinde, in Analecticis hujus Auctoris Entomologicis, Dryinæ adnumerantur.

varius locis scilicet ad *Esperid*, *Pogelsång*, *Åhus*, prope *Sinclairsholm*. D. *Sundevall*, etiam ad villulam *Spöletorp* iuxta urbem *Lund* femina d. 2 Julii capta.

("Il se trouve aux environs de Paris" Audoin l. c.)

Descriptio Insecti vivi. *Mas* et *Femina*. Corpus totum nitidum, griseo-pubescent; fronte, facie et ex parte clypeo, glabris. Caput punctatum: *maris* cyaneo-viride, *feminae* cupreum aureo- et viridi-resplendens. In utroque sexu palpi testacei; mandibula nigro-picea versus apicem dilutiores; clypeus maxima ex parte mandibulis concolor, lateribus in *mare* late viridis, at in *femina* aureo-cupreus. Antennae pube brevissima sericea adpressa: *maris* subgraciles nigrae, scapo viridi; — *feminae* flagello incrassato vel subfusiformi, radícula articulisque 1:0, 2:0, 3:10, 4:10, 5:10que testaceis, reliquis nigris. Oculi parum exserti, nigro-brunnei. Foveola ad oculos in *mare* distinctior, quam in *femina*. Collare: *maris* cyaneo-viride, margine summo antico cupreo; — *feminae* aureo-cupreum, virescens, antice viridi-vel nigro-aeneum; — in utroque sexu intra marginem posticum linea brevi punctorum profunde impressa. Mesothoracis lobus anticus in *mare* late viridis, tegula aeneo-l. nigro-virescente; — in *femina* area dorsali intermedia aureo-cuprea; praeterea viridis, parum aureo-ostens, tegula subcastanea. Alae fuscohyalinae, *maris* immaculatae, *feminae* macula pallida transversa, plus minusve conspicua per aream costalem ultimam fere ad medium alae extensa. Scutellum viride et postscutellum cyaneo-viride in *mare*, ambo aureo-viridia in *femina*. Postscutum *maris* cyaneum, *feminae* nigro-viride. Pectus et sternum in *mare* cyaneoviridia, in *femina* hoc nigro-viride, illud aureo-cupreum.

Praeterea differt sexus: *Mas*, femoribus cyaneo-viridibus, coxis trochanteribusque aut concoloribus summoque apice testaceis, aut coxis totis cyaneoviridibus et trochanteribus totis testaceis; tibiis tarsisque anticis testaceis, posterioribus fusco-testaceis latere externo plus minusve nigro-virescentibus; abdomine

nitidiuscula, segmentis rano et alio totis 3tioque basi lateribusque subcastaneis, hoc apice macula subtriangulari l. semicirculari una cum reliquis duobus ultimis segmentis nigro-violaceis. — *Femina* pedibus totis testaceis, coxis basi tantum infusentis; abdomine segmentis rano et alio totis 3tioque basi lateribusque subcastaneis, reliqua parte nigro-violacea; ovis ducta subcastaneis. Venter utriusque sexus dorso omnino concolor. — *Femina* ova alba oblonga parva observavit D. Zetterstedt.

2. *Cl. nitidula*: cyaneo- et nigro-cuprea, nitida, fusco-griseo-pubescent, thorace abdomineque antice testaceo-ferrugineis, hoc apice atro-violaceo, alis immaculatis. ♀.

Fabr. Piez. 154. 2. — Panz. En. Ins. Germ. fasc. 106. tab. 11, certe ♀. figura bona. Rossi En. Etr. II. p. 53. No 799 tab. 6. fig. 1-7.

Ichneumon nitidulus Fabri Ent. Syst. 2. 184. 217.

Hab. in Vestrogothia et Scania rarissime. Unicum individuum ad Höberg Vestrogothiae a D. Gyllenhal et alterum ad Esperöd Scania in Parocchia Mellby die 22 Juli a D. Zetterstedt, capta.

(Habitat in Italia in Dumetis sylvaticis D. D. Panzer et Fabricius.)

Descr. Ins. emortui. *Femina*. *Femina* praecedentis fere duplo minor et angustior. Fusco-griseo-pubescent. Caput nigro-aneum vix coerulescens nisi circa scrobem antennarum. Palpi fusci. Mandibulae et clypeus ut in praecedente. Antennae nigrae, scapo et pedicello viride-aneis. Foveola ad oculos nulla. Oculi subtri. Stemmatus foveolae profundiores, et paullo oblique dilatatae. Collare angustius et convexius quam in praecedente, totum testaceo-ferrugineum l. subcastaneum, infra marginem posticum linea nulla punctorum impressum. Mesothoracis lobus anticus nigro-cupreus, tegula concolore. Alae fusco-hyalinae, variis coloribus micantes, area co-

stali ultima incompleta. Scutellam viridi-cyanum lateribus utrinque macula cuprea. Postscutellum cyanum, medio viridi-aneum. Metathorax cyaneus. Pectus et sternum nigroenea, viridi-micante. Coxæ aneo-nigræ; trochanteres testacei; femora coxis concolora, basi apiceque testacea; tibiae tarsique etiam testacea, hi apice fuscii. Abdomen segmentis primo et secundo totis, tertioque basi et lateribus ferrugineis, reliqua parte nigroviolacea. Venter dorso concolor.

Divisio II: Thorax et antice et postice truncatus.

Chrysis

Linna. Fabr. Latr. Fall. &c. *Hedychi*, *Omali* et *Elampi* species Latr.

Caput latitudini prothoracis subaequale. Abdomen basi truncatum, supra convexum, marginatum, segmento secundo maximo, subtus fornicatum.

Corpus oblongo-ovatum, convolvens. *Caput* fere prothoracis latitudine vel eodem paullo latius. *Mandibulae* acuminatae, latere interno 1-, 2-, 3-denticulatae. *Clypeus* ut in *Cleptis*. *Antennae* graeciles, longitudine capitis cum thorace. *Facies* in medio plerumque valde retusa. *Frons* convexa, ad faciem l. declivia l. in carinulam transversam terminans. *Oculi* magni l. mediocres, ovati, plus minusve exerti. *Vertex* convexus ad occiput non marginatus. *Prothorax* triplo latior, quam longior, antice aut plerumque late canaliculatus, margine summo antico declivi et depresso, aut non canaliculatus, margine summo antico reflexo, perum declivi. *Mesothoracis* lobus anticus plerumque duplo latior quam longior, lineis longitudinaliter impressis, in areas sapissime tres divisus. Directione nervorum in alis a *Cleptis* vix differt hoc genus, nam areae duae basales et saepius unica discoidalis subcostalis, integræ obveniunt; at area

costalis ultima longior est in *Chrysidibus* quam in *Cleptibus*. *Scutellum* ut in Genere precedenti formatum. *Postscutellum* l. planum l. gibbum l. in spinum productum. *Coxæ* validæ; *trochanteres* parvi; femora incrassata; tarsorum ungues mutici. *Abdomen* oblongo-ovatum, basi truncatum; supra convexum, marginatum, ad petiolum retusum, apice plus minusve rotundatum, muticum, aut dentatum, aut denique emarginatum l. incisum; segmentis dorsalibus tribus aut quatuor externe conspicuis, secundo maximo. *Venter* fornicatus. *Oviductus* transverse annulatus.

Differentiam sexus et Habitationem vide antea.

Obs. Numerum segmentorum abdominis dorsalium in diverso sexu hujus generis nunquam diversum invenies. In maribus interdum deteguntur lamellulae duæ setiformes parum distantes sub-approximate, extra anm plus minus perspicue prominentes (forte genitalium appendices).

Svecis dicitur: *Guldstekel*, Norrvegis et Danis: *Guldhepse*, Germanis: *Goldwespe*, Gallis: *Le Chrysis*.

Species Sveciæ hactenus inventæ 21; quarum 16 (*Chrysis fuscipennis* et *ænea* unam eandemque speciem Scil. *Car. coerulescam* efficientibus) in "Monographia *Chrysidum* Sveciæ" (anno 1829 edita) jam determinatæ; Lectores easdem propius cognoscere cupientes ad hanc opellam delegare nobis licitum sit. — Quam tamen e Catalogo mox cerni possit quot et quoniam species in patria detectæ existent, ejusmodi additamenti quibusdam instructum (More Gyllenhaliano in Parte IV. ita Insectorum Svecicorum) huic loco allegare e re non alienum duximus.

Subdiv. 1. Alæ areis distinctioribus; costali ultima completa l. conclusa, ad apicem alæ fere producta. Mandibula unidenticulata. Labium integrum. Corpus elongatum profunde punctatum. Abdomen oblongum segmento ultimo sæpiissime dentato, serie intramarginali transversa punctorum profunde impresso. (*Chrysis* Latr.)

† *Abdomine auro*

1. *Chr. fulgida* Linn. Fabr. Panz.

var. a. ♂. thorace immaculato.

var. b. ♀. thorace maculis viridibus.

2. *C. ignita* Linn. Fabr. Panz. —

var. a. ♂. thorace vel toto cyaneo l. viridi maculato, tegula cyanea, viridi, l. nigra.

var. b. ♀. collaris margine antico et postico lateribusque scutelli aereo-viridibus, tegula aurea.

var. c. ♀. collaris margine antico scutellique basi viridi-aureis, tegula aurea, pedibus ad certum situm luminis aereo-micantibus.

3. *C. splendidula*: nitida, virescenti cyanea, pubescens, antennarum flagello tarsisque nigris, alis subhyalinis, abdomine auro, segmento ultimo cyaneo, ano distincte quadridentato. ♀.

Chrysos splendidula Rosl. Fa. Eur. T. II. pag. 125. sp. 850.

Hab. in Westrogothia ad villam Höberg rarissime; specimen unicum ibidem captum, una cum pluribus aliis speciebus et hujus et *Sphagidum* Familiae, solita sua benignitate nobis communicavit Nobilissimus D. Gyllenhal.

D. J. em. *Femina*. Praecedenti similis et affinis, sed minor et angustior atque certe distincta. Pubescens. Caput et thorax viridi-maculata. Antennae nigrae, basi virescenti cyaneae. Tegula nigro-violacea. Alae fusco-hyalinae l. subhyalinae, nervis distinctis fuscis. Pedes viridi-cyanei, tarsi fuscis l. nigris. Abdominis segmentum primum et 2. aures l. aureo-rufa, 3. ultimum totum pure cyaneum apice distincte (fere ut in *Chr. ignita*) quadridentatum. Series punctorum intramarginalis distincta; punctis in serie impressis 4 l. 5 utrinque; venter cyaneus.

Obs. Series (sic dicta) punctorum intramarginalis.

His quæ in *Chryside ignita* aliisque prope intra marginem apicalem segmenti ultimi cernitur, in hac specie paullo longius ab apice ejusdem segmenti distat et fere profundius impressa obvenit, quam in reliquis maxime affinis; unde etiam Cl. Rossius, cui segmentum ultimum ob ani regionem depressam duplex visum est, "strigam illam transversam punctatam ante ani marginem *Chrysidibus abdomine oblongo præditi communem huic speciei dedit*" contendit. —

Cum *Chryside segmentata*, quæ scutella aureo, abdominis segmento ultimo virescenticyaneo, et ano rotundato obsolete quadridentato gaudet, hæc species minime confundenda.

4. *C. bidentata* ♂♀. Linn. Fabr. Panz. Dahlb. Mon. Chr. Sv. 8. 3. an *Chr. viridula* Linn. Foe Sv. 1668 & S. N. 2946. 6. eadem est?

5. *C. segmentata* Dahlb. Monogr. Chrysid. Svec. 9. 4.

6. *C. succincta* ♂♀. Linn. Fabr. Panz. addidit aile

7. *C. undata*: nitida, sub-pubescent viridi cyanea, capite, thorace antice et postice abdomineque basi et medio viridi-aureis, alis subhyalinis, tarsis fuscis, ano sub-rotundato obtuse quadridentato. ♀.

8. *Chrysis fasciata* Thunberg Mus. Upsal. pag. 84. test. D. Gyllenhal in litteris.

Hab. in Kinnaskog Vestrogothiæ rarissime; D. Gyllenhal.

D. J. em. *Perina*. Magnitudo *Chrysidis ignita* (Antennæ mutilatæ.) Clypeus late viridis, marginibus summo laterali utroque testaceo. Facies etiam viridis. Frons, Vertex, Prothorax et Metathorax viridi-aurei; Mesothoracis lobus anticus virescenticyaneus. Aile ut in *Chr. ignita*. Pectus, Sternum et pedes virescenticyanei; tarsis fuscis. Abdominis segmentum primum totum viridi-aureum; secundum basi cyaneum, apice fasciæ late undatæ aureæ; tertium cyaneum, in medio, supra seriem intramarginalem, macula parva

acuta triangulari aurea instructum; apice subrotundatum et obtusum attamen perspicue quadridentatum. Obs. Nomen "*fasciata*" a *Thunberg* huius speciei datum, rejiciendum, dum idem nomen alii *Chrysidae* speciei a *Fabricio*, in *Systemate Plexatorum*, jam prius impositum est, quam *Thunbergius* suam *fasciatam*, in *Dissertatione Museum Upsaliense* inscripto, enumeravit.

8. *C. bicolor* ♂♀. Dahlb. Mon. Chr. Sv. 10. 6.

C. austriaca in Div. 2. exstat.

†† Abdomine cyaneo.

9. *C. nitidula* ♂♀. Fabr. — Dahlb. M. C. Sv. 11. 7.

Obs. huius varietate a duplo minor &c. Conf. Mon. Chr. Sv. 1. 2. v. b. 8.

10. *C. sexdentata*: nitida subpubescens, viridicyanea l. violacea, antennarum flagello nigro, alis subhyalinis, tarsis fuscis, abdomine segmentis apice viridi-aureis, uno distincte et acute sexdentato. ♀.

Fabr. Ent. Syst. Suppl. 258. 20. Ejusd. Plex. 175. 28. — Panz. Fa. Ins. Germ. 51. tab. 12. — Chr. violacea Panz. Krit. Revis. pag. 103.

Hab. in Kinnaskog Vestrogothiae rarissime, D. Gyllenhal. —

D. J. e. Femina. *Chrysida nitidula* duplo minor, *Chr. cyanea* duplo major. Palpi et mandibulae nigropiceae. Clypeus et facies late viridia. Antennae nigrae, basi viridicyaneae. Vertex nigroviolaceus. Thorax vertice concolor, praeter collaris marginem anticum et posticum nec non maculas mesothoracis metathoracisque viridia. Alae fusco-hyalinae. Pectus, sternum et pedes late viridicyanei, tarsis fuscis. Abdomen nigroviolaceum, segmento primo macula apicali lata utrinque, 2do margine apicali toto, 3tio linea transversa supra seriem intramarginalem, viridi aureis. Puncta in serie intra marginem impressa

utrinque septem vel octo. Anus distincte et acute tridentatus. Venter viridi-cyaneus.

11. *C. cyanea* ♂♀. Linn. Fabr. Panz. —

Subdiv. 2. Alae nervis obsoletis, area costali ultima incompleta l. apice aperta, reliquarum arearum tantum rudimento 1). Mandibulae bidentate. Labium emarginatum. Corpus brevius. Abdomen saepius ovatum, segmento ultimo inermi, serie intra-marginali in plerisque nulla. (*Hedychrum* Latr. Panz. *Elampus* Panz.)

+ Abdomine auro aut subferrugineo. Majores.

12. *C. lucidula* ♂♀. Fabr. — Dahlb. Mon. Chr. Sv. 12. 9.

C. brillante Walckenaer Fn. Parisienne T. II. xvii.

13. *C. Regia* ♂♀. Fabr. Panz. —

14. *C. Rosea* ♀. Dahlb. Monogr. Chr. Sv. 13. 11.

Hedychrum Roseum Rossi.

15. *C. austriaca* ♂♀. Fabr. —

var. a. ♂♀. thorace cyaneo, viridi maculato; nunquam parum auro-micante.

var. b. ♂. prothorace et mesothorace viridiaureis tegula et metathorace cyaneis.

Unicum individuum in Vestrogothia a Nobil. D. Gyllenhal detectum.

Hae varietas non confundenda cum Fabricii *Chryside coerulipede*, quae totum caput aureum et postfrenum cyaneum l. coeruleum habet.

Obs. A Dgm. Walckenaer in "Faune Parisienne" T. II. xvii. 4. *Chrysis austriaca* cum *C. ignita* commixta videtur. Auctor enim sic de *C. ignita* dixit: "on la trouve aussi avec Panus non denté; c'est probablement une différence de sexe."

1) *C. austriaca* et unicolore exceptis, quarum nervositas alarum magis distincta obveniat.

++ *Abdominis*, virescenti cyaneo l. coerulesc. sub
 nigro-viride. Alis summissis: in disco 3 apice nervis
 obsoleteis, area costalis ultima rudimento. — Mi-
 nores.

16. *C. unicolor*: virescenti-coerulea, nitida, gri-
 seo-pubescentia confertim punctulata; antenna-
 ram flagello nigro, tarsis fuscotestaceis; alis
 albo-hyalinis, nervis distinctis fuscis; abdo-
 mine ovato: segmento ultimo rotundato, in-
 tegerrimo, margine summo membranaceo-te-
 staceo, serie punctorum intramarginali im-
 presso. ♂.

Habitat in Scania rarissime: ocissime volitans
 capta difficillima. In campo arenoso ad Lemna iux-
 ta mare Balticum circa 1 mill. a Lund d. 19 Ju-
 ni unicum individuum legere mihi contigit; deinceps
 etiam 30 Julii ad Källinge Scanie mihi obvia.

Descr. Ins. riv. Mas. Inter pulcherrimas generis.
Clypeus igneus fere quadruplo et *Chr. cyanea* fere
 duplo minor, at secundum parvitatem suam hae se-
 re robustior et crassior. Corpus obtuse ovatum, ni-
 tidum, griseo-pubescentia. Lingua longe producta.
 Labium et Mandibula picea; hae apice bidenticulatae:
 densiusculi exteriori acuminato, interiori brevi et ob-
 tuso. Clypeus mediocris vage punctatus basi coe-
 rulescens, apice subcupreus. Antennae graciles brunneo-
 nigrae, apice dilatiores, basi violaceae et paucis virescen-
 tes. Facies virescenti-cyanea, inaequalis (non retusa),
 subtilissime strigosa, utrinque ad oculos foveola sub-
 frontali impressa. Oculi magni exserti brunneo-nigri.
 Frons et vertex subtiliter coriacea et crebre punctu-
 lata, viridimaculata. Thorax profunde creberrime-
 que punctulatus; prothorace, mesothorace et post-
 frano virescenti coeruleis; postscutello cyaneo. Alae
 albohyalinae vel aquae, nervis distinctis fuscis. Pectus
 et sternum vage punctata coerulea et violacea. Cora
 concolores; trochantares aeneascentes, apice dilatiores;